

Antoine Waterkeyn
Ein bisschen Goethe, ein bisschen Bonaparte
FRED&FERRY GALLERY
03.09-01.10.2022

“Het object is onlosmakelijk verbonden met de persoon die het waarneemt, en het kan nooit volledig op zichzelf staan omdat het zich aan de andere kant van onze blik bevindt, of aan de eindhalte van een andere zintuiglijke verkenning die het een menselijkheid toekent.”

De Franse filosoof Maurice Merleau-Ponty theoretiseerde in de naoorlogse periode de verwevenheid van waarnemend subject en waargenomen object. Essentieel om de wereld te kennen en begrijpen is volgens hem de lichamelijke - als in: volledig zintuiglijke en niet louter visuele - waarneming. Zijn gedachtegoed had in de jaren 1960 een sterke invloed op zowel Minimalistische kunstenaars als hun critici. De radicale, vaak geometrische, eenvoud van Minimalistische kunstwerken vereist de aanwezigheid van bezoekers: hun perceptie van het werk in de ruimte én hun bewustwording van de manier waarop ze percipiëren. Precies hierdoor plaveide het Minimalisme volgens Brits kunsthistorica Claire Bishop de weg voor wat later immersieve installatiekunst genoemd zou worden. Het is in het verlengde van deze ontwikkelingen dat ook de praktijk van **Antoine Waterkeyn** zich ontvouwt als een meerlagig Gesamtkunstwerk.

Waterkeyn bouwt aan een oeuvre dat zich het best laat omschrijven als theaterdepot: een verzamelplaats van werken, referenties en personages, waarmee alles nog kan gebeuren. Deze beelden komen in het depot terecht als ‘props’, rekwisieten wiens potentieel pas verwerkelijk wordt wanneer ze in een nieuwe constellatie getoond worden. Waterkeyn werkt veelal in reeksen, waarbij elke reeks gelezen kan worden als een scenario. De bezoekers worden echter gevraagd actief mee te schrijven - welk verhaal lezen zij tussen de werken? En tussen de beelden in één werk?

In zijn schilderijen schuwt Waterkeyn het spelen met symbolen en iconen uit de (westerse) (kunst)geschiedenis niet. Hij vereert ze en vernielt ze een seconde later. Hij laat ze nooit ondubbelzinnig, en allerminst perfect. Misschien is het wel als in dat nummer van France Gall: het is kiezen tussen sterke hersenen en sterke armen, tussen *mind* en moed.

Zo ook in deze reeks werken die hij startte rond april 2021. Waterkeyn greep hiervoor terug naar een collectie chromo-reclameplaatjes van bouillon-merk Liebig, die hij van zijn grootouders kreeg en daarna verwoed vervolledigde. Deze chromo's, verdeeld tussen 1872 en 1975, waren bedoeld om samen een (erg westerse en patriarchale) encyclopedie te vormen, onderverdeeld in subthema's als fauna en flora. Daarnaast dragen de prentjes, door de verschillende technieken en kwaliteit waarmee ze geproduceerd werden, in feite de evolutie van beeldreproductie in zich.

Waterkeyn voegt daar nu evenwel nog een laag aan toe: voor deze reeks scande hij ze op hoge resolutie in met een fotoscanner, bewerkte hij ze digitaal en maakte hij er collages mee. Het resultaat zijn digitale werken die qua diepte, kleurenonderzoek, toetsmatigheid en abstractie als volwaardige schilderijen bestaan. Voor deze reeks werden de digitale schilderijen vervolgens rechtstreeks op dibond geprint en ten slotte door Waterkeyn beschilderd. Het schilderkunstig ambacht digitaal vertalen, fotografische technieken (zoals inversie en transparantie) erop toepassen en vervolgens bezoekers alsnog op een dwaalspoor zetten met beschilderingen - het is allemaal onderdeel van Waterkeyns onderzoek naar mediums specificiteit.

Antoine Waterkeyn
Ein bisschen Goethe, ein bisschen Bonaparte
FRED&FERRY GALLERY
03.09-01.10.2022

Waar hij in zijn vorige reeks, 'The hour the ships come in', de werken nog beschilderde om op te lichten, koos hij nu voor een verregaandere aanpak. In meerdere, dikke lagen bracht hij iriserende verf aan over bijna heel het oppervlak. Een gevolg daarvan is het licht dat clasht. Wordt het weerkaatst? Geabsorbeerd? Of brandt het net van achter het beeld? De iriserende verf overtreft aanvankelijk al het andere op het oppervlak, in een oogopslag, maar, zoals Marcel Duchamps in een interview in 1966 zei: "het netvlies is slechts een deur die je opent om verder te gaan."

Wat er zich bij Waterkeyn achter die deur bevindt, zijn aanknopingspunten voor een narratief dat vraagt om te worden verzonnen; een illusoir spel van wat wel en wat niet beschilderd werd; abstractie en figuratie in één enkel werk. Het schilderij kent verscheidene verschijningsvormen en toch - of net daardoor? - blijft de kern ongrijpbaar. Bezoekers kunnen onmogelijk op één moment alle beelden in het werk zien. Bezoekers kunnen evenmin vanop één plek alle beelden in het werk zien. Waterkeyns werken laten zich zien over een bepaalde duur, en door een bepaalde verplaatsing. Ze behelzen met andere woorden tegelijk tijd en ruimte. Het is die onontkoombaarheid van de omgeving van het werk, waarin een bezoeker noodzakelijk is, waar Merleau-Ponty, waar de Minimalisten, waar installaties op doelen.

De sculpturale reeks werken die Waterkeyn toont, refereert dan weer aan het Minimalisme op vormelijk vlak. In het gebouw waar hij zijn atelier heeft, sprokkelde Waterkeyn ladders samen. Ladders zijn bij voorbaat symbolisch geladen; om er sterke sculpturen van te maken moesten de metaforen eruit. Dat deed Waterkeyn door, naar het voorbeeld van Carl Andre en Donald Judd, de kenmerken van het object te benadrukken door het object te herhalen. Ook over deze werken goot hij nadien dekkende en iriserende verf. Echter, waar de Minimalisten de herhaling als een onpersoonlijke, niet-narratieve nevenschikking zagen, koos Waterkeyn voor een narratieve onderschikking van elementen die zorgen voor een dramatische spanning. Deze sculpturen vragen om te luisteren, om waar te nemen, om menselijkheid.

Eline Verstegen